damiseks tõsteti kaudseid ja otseseid makse ja tehti laene välismaalt. Ühtlasi mindi üle protektsionistlikule majanduspoliitikale, mida teostasid suurtööstuse soodustamise huvides energilised rahaministrid I. A. Võšnegradski ja S. J. Witte. Arenevas tööstuses pandi kehtima ka mõningad töökaitsekorraldused: seati ametisse vabrikuinspektorid (1882), reguleeriti alaealiste- (1882) ja öötööd (1885) ning töölepingute sõlmimist (1886). Siiski jäi Vene tööliste seisund õige viletsaks. — Välispoliitikas püüdis A. säilitada rahu. Vastukaaluks Saksa, Austria-Ungari ja Itaalia vahel tekkinud kolmikliidule sõlmiti 1891—94 Prantsuse-Vene liit, mis oli A-i valitsemisajal defensiivse iseloomuga, pärastpoole aga omandas ka teatava ofensiivse eesmärgi. A. suri 20. X 1894 vkj. Krimmis Livaadias.

F. Neubürger, Russland unter Kaiser Alexander III (1894); А. Д. Поповъ, Императоръ Александръ III (1908); А. Корниловъ, Курсъ исторіи Россіи XIX вѣка III (1914); A. v. Hedenström, Geschichte Russlands von 1878 bis 1918 (1922); P. Milioukov, Ch. Seignobos jt., Histoire de Russie III (1933); H. Kruus, Eesti ajalugu kõige uuemal ajal II (1928). *J. Kt.*

ALEKSEI Mihhailovitš, Vene tsaar, sünd. 10. III 1629 vkj. Moskvas Mihhail Feodorovitš'i pojana, asus troonile 1645; surn. 29. I 1676 vkj. — A. alustas Rootsi-Poola sõja aegu 1655 sõja Poola ja järgmisel a. ka Rootsi vastu, kusjuures Vene väed tungisid Liivimaale, Ingerisse ja Soome. Ta vallutas Väina jõel Daugavpils'i (Dünaburg'i) ja Koknese (Kokenhusen'i), kuid oli sunnitud Rootsi abivägede kartusel okt-s 1656 Riia alt taganema. Paremad tulemused olid Vene pealetungil Pihkvast Liivimaale, kus väikesearvuline Rootsi välivägi kindralmajor I. E. Streiff von Lauenstein'i juhatusel ei suutnud takistada vaenlase edasitungimist. Tartu piirati sisse ja kapituleerus 12. X 1656 (vt. ka *Suppl.* L. Fleming). Kuid venelased ei suutnud siiski Liivimaa idaosadest, kus nende okupatsiooni alla kuulus peamiselt praegune Tartu- ja Võrumaa, oma võitusid läänesuunas edasi arendada, samuti mitte Eestimaa vastu, ja jäid peatuma Ingerisse. Pihkva vojevoodi Matvei Šeremetjev'i juhatusel olev Vene vägi sai 19. VI 1657 rängasti lüüa Rootsi kindralilt Friedrich Löwen'ilt Valga juures. Üldise olukorra tõttu teisil väerindeil kui ka poliitilisil põhjusil sõlmiti Rootsiga 20. XII 1658 Vallisaares 3-aastane vaherahu tingimusega, et Vene võib endal pidada vallutatud alasid. Kuid Rootsi rahulepingud teiste vaenlastega sundisid Venet loobuma Kärde rahu sõlmimisega 21. VI 1661 vkj. kõigist vallutusist Rootsi riigi alal. A. ajal toimus Venes kirikulõhe, mis põhjustas vanausuliste siirdumise Eestisse ja Ingerisse.

С. М. Соловьевъ, Исторія Россіи съ древнѣйшихъ временъ, X—XII; Р. Б. Сл.; Брокгаузъ-Ефронъ, Новый энциклопедическій словарь; F. F. Carlson, Sveriges historia under konungarne af Pfalziska huset III, IIII (1883—85); M. Carlon, Ryska kriget 1656—1658 (1903); Fr. Bienemann, *jun.*, Briefe und Aktenstücke zur Geschichte der Verteidigung und Kapitulation Dorpats 1656 (Mitt. XVI, 1896); J. E. Nordwall, Svensk-ryska underhandlingar före freden i Kardis (1658—61) (1890); *idem*, Sverige och Ryssland efter freden i Kardis („Historisk Tidskrift" 1890 ja 1891). *H. S.*

ALEXANDER-SINCLAIR, Edwyn, sir, Briti admiral, sünd. 12. XII 1865 ukj. Maltas, astus 1879 mereväkke, toimis 1905—08 Osborne'i mereväe kolledži juhatajana, võttis osa Maailmasõjast, ms. ka Skagerraki merelahingust (1916), oli 1917—20 kontradmiralina 3. kergeristlejate eskaadri ülem, seejärel Portsmouth'i dokkide admiral-juhataja kuni 1922, mil ülendati aseadmiraliks; ta oli 1922—24 Atlandi laevastiku 1. lahingueskaadri ülem ja 1925—26 Hiina vetes asuva Briti sõjalaevastiku ülemjuhataja. A. elab a-st 1930 erus Inglismaal. — A. lähetati Eesti välisesinduse palvel 27. XI 1918 ukj. kergeristlejate ja miinilaevadega Balti merre volitusega teotseda seal või pöörduda tagasi miinide tõttu ja muude olude kohaselt enda näengu järgi. Kui 6. XII 1918 ukj. ristleja „Cassandra" oli sattunud Hiiumaa lähedal miini otsa, pöördus A. laevastikuga tagasi koduteele. Liepājasse (Liibavi) järele sõitnud J. Laidoner (vt. ka *Suppl.*) veenis teda 11. dets. sõitma laevastikuga edasi Soome lahte. Jõudnud 12. XII 1918 ukj. Tallinna, tõi A. Eestile relvastist, käis enamlaste käes olevat Viru rannikut pommitamas, võttis s. a. 26. ja 27. dets.

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 10